

Folkekirken på St. Hanshaugen

NYHETSBREV
HØSTEN 2025
www.kirken.no/sthans/

ST. HANSHAUGEN SOKN, GAMLE AKER & LOVISENBERG KIRKER

Å VIRKELIGGJERE EIN STRATEGI

Vi i soknerådet jobbar for at kyrkjene på St. Hanshaugen skal vere opne. Kyrkjene er heilagstadar som vi ønskjer skal vere tilgjengelege for alle som søker seg dit. Vi skriv meir om bakgrunnen for dette i strategien vår, som du finn både i kyrkjene våre og på nettsida til kyrkjelyden.

Vi legg nok ulike ting i omgrepet open kyrkje. For mange handlar det mest om at kyrkjene skal vere fysisk opne so ofte som mogleg, og tilgjengelege for alle. Difor har vi nettopp oppgradert Gamle Aker kyrkje for på alle måtar å gjere den meir tilgjengeleg. Og difor er den same kyrkja open kvar torsdag kl 16-18, der frivillige stiller opp på omgang for at rommet skal kunna vere opent. Vi prøver også å halde begge kyrkjene opne når staben vår er tilstades for å gjere anna arbeid, eller vi har møte i soknerådet. Er døra open, er du hjarteleg velkommen inn!

Omgrepet open kyrkje kan også romma dei gudstenestene og arrangementa vi held. Gudstenestene som vi ønskjer du skal kjenna deg velkomen til uavhengig

En sommerdag ved Gamle Aker kirke

av om du kjem ofte eller veldig sjeldan. Og blant dei mange konsertane og kulturarrangementa håper vi mange får gode opplevingar både frå arrangementet og av å vere i rommet.

I sommar har vi hatt kunstutstilling i Gamle Aker kyrkje, der kunstnaren Werner Anderson har stilt ut bilete. Samtidig har vi engasjert teologistudent Hanna som prestevikar, for å halde kyrkja open i 8 veker gjennom sommaren, med omvisning og tidebøner. Resultatet? Meir enn 3800 menneske, nesten 100 om dagen, har besøkt Gamle Aker!

Fleire frivillige gjer at vi kan halde kyrkjene meir opne, ta gjerne kontakt dersom du er interessert. I dette nummeret at Nyhetsbrevet, har vi særleg gleden av å presentera ny kunst som har komme på plass i kyrkja – i både Maria-kapellet og i krypten. Mykje spanande å lesa!

*Leiar av soknerådet
Ragnhild Kongsvoll*

INNHALDSFORTEGNELSE

I dette nyhetsbrevet forteller vi om:

- Det oppreiste menneske. – Skulptur i krypten
- Med konfirmanter på pilgrimsreise
- Guds mor i Gamle Aker – nytt ikon i kirken
- Glimt fra livet i soknet
- Christian den Fjerdes bymark
- Hva ser du? – Skulptur i krypten

DET OPPREISTE MENNESKE – SKULPTUR AV PETER BRANDES I GAMLE AKER KIRKE

Peter Brandes (1944-2025) var en dansk maler, grafiker, billedhugger, keramiker og fotograf. Han er kanskje mest kjent for Andreas-kapellet og Kongeporten i Roskilde domkirke, Oppstandelseskapellet i Århus domkirke, utsmykningen av Vejleå kirke i Ishøj, Nørremarskirken i Vejle og her i Norge Nordlyskatedralen i Alta. Brandes er også kjent for sine bidrag til utsmykningen av det offentlige rom, som for eksempel kjempekrukkene på Hestetorget i Roskilde. Han har dessuten illustrert en rekke bøker som Homers Odysseen og Illiaden.

Da den danske kunstneren Peter Brandes av sokneprest og menighetsråd, fikk i oppdrag å levere en skulptur til krypten i Gamle Aker kirke, sto motivet umiddelbart klart for ham. Det måtte bli Kristus som Den gode hyrde. Brandes var på dette tidspunktet for syk til å lage en helt ny skulptur. Men han hadde arbeidet med dette motivet i mange år og hadde allerede gjort ferdig en versjon som han gjerne ville sende til Oslo, sammen med et lite notat om hvorfor han valgte nettopp dette motivet.

Den gode hyrde var for Brandes bildet av Kristus som *Det oppreiste mennesket*. Å kunne gå oppreist på to ben er et unikt kjennetegn på mennesket som art. For Brandes var imidlertid det oppreiste menneskets egenart ikke at det kan gå, men at det kan bære. Det oppreiste mennesket kan bære andres liv på sine skuldre, både i konkret og i overført betydning. Kristus som Det oppreiste mennesket er den som bærer oss når vi ikke kan gå selv, som bærer oss til Gud og som bærer vårt forhold til Gud, når vi ikke orker å bære det selv.

I dag er idealet for det oppreiste mennesket å kunne klare seg selv, være

selvstendig og stå på egne ben. For Peter Brandes derimot, var kjennetegnet på det oppreiste mennesket at det kan bære, fordi vi alle trenger å bli båret, hvis livene våre skal lykkes. Derfor blir vi i Kristus ikke bare båret, men også reist opp til å være det vi er skapt til å være: oppreiste mennesker som bærer hverandre.

Den gode hyrde er, som Peter skrev i sine notater noen uker før han døde: «Vår Frelser støpt i bronse – til ihukommelse».

*Tekst av prof. em.
Svein Aage Christoffersen*

Den gode hyrde av Peter Brandes, står i krypten i Gamle Aker kirke.

MED KONFIRMANTENE PÅ PILEGRIMSREISE – SKAPERVERKET OG RETTFERDIG FORDELING

Årets konfirmanter fikk også være med på en pilegrimsreise fra Oslo til Trondheim. Her følger en liten bildefortelling fra reisen, og en presentasjon av ett av de pedagogiske oppleggene de fikk være med på.

Mål: Konfirmanter skal tenke over Guds skaperverk, naturressurser og fordelingen av disse.

Materiale: En sjokoladeplate pr. gruppe. Det vi finner langs veien.

Inndeling: Bør være minst 3 grupper.

Opplegg

Gruppene skal sammen lage et kunstverk av det de finner på turen over fjellet. Det kan være lyng, søppel, steiner etc. Kunstverket skal representere skaperverket.

Etter lunsjpausen vår går vi gruppevis videre. Gruppene sendes ut med 3 minutters mellomrom. Før de sendes ut har vi en rask undervisning om ressursbruk. Hvor mange jordkloder hadde vi trengt om alle hadde levd som oss i Norge? Allikevel er plast, olje og gass begrensede ressurser. Litt som disse sjokoladeplatene. En gruppe får alle sjokoladeplatene unntatt én, som de øvrige gruppene må dele. Trengs ikke å sies noe om hvordan det har noe med fordeling av ressurser å gjøre. Vi får håpe de finner ut av det underveis.

Når vi kommer til Kongsvold fjellstue, skal de lage kunstverket sitt, med det de samler inn underveis.

Under middagen går en av oss ut og ødelegger kunstverkene. Når vi da sammen kommer ut etterpå for å kåre en vinner, er det de har skapt ødelagt, akkurat som vi ødelegger skaperverket.

Det trengs ikke si så mye under denne undervisningen, men de skal kjenne

urettferdigheten på kroppen. De skal kjenne hvor vondt det gjør når man er mindre privilegert enn sin neste, og hvor absurd det er at vi raserer jordkloden.

*Av Sigve Aabel Reedtz
Kapellan St.Hanshaugen*

Foto under: Konfirmanter og ledere gjør seg klare til avreise fra Gamle Aker. Nytt stempel i pilegrimspasset i Hamar domkirke, besøk på Domkirkeodden og endelig fremme i Nidarosdomen. – En flott og lærerik reise!

IKONET «GUDS MOR» I GAMLE AKER KIRKE

Kapell i middelalderkirker som var vendt mot nord, slik vi har i Gamle Aker kirke, var gjerne kapell viet Maria, Jesu mor. De var å forstå som «Maria-kapell». Vi ønsker igjen å gi kapellet denne rolle, og har derfor satt et ikon her på alteret som skal ivareta denne funksjonen.

Maria er viktig i alle kristne konfesjoner, også i Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke. – Ikke som en person for tilbedelse, men som kjærlig og omsorgsfull mor, som sterk kvinne som påtar seg rollen som Herrens tjenestekvinne og som står ved Jesu side også når disiplene rømmer, og som person som hjelper oss til å hvile i nådens mysterium. I Lukas-evangeliet 1, 37-38 hører vi engelen tale til Maria, og vi hører hennes svar: «For ingen ting er umulig for Gud.» Da sa Maria: «Se, jeg er Herrens tjenestekvinne. La det skje med meg som du har sagt.»»

Ordet «ikon» er gresk og betyr «avtrykk». Den gyldne fargen peker mot en guddommelig virkelighet, rødfargen uttrykker kjærlighet, omsorg, men gjerne også oppstandelse. Ikonet søker å lede oss inn i en større virkelighet, peker mot et guddommelig nærvær midt i vår hverdag.

Hvordan forstå vårt ikon?

Vårt ikon er malt på Patmos, i Hellas, hvor disippelen Johannes i følge tradisjonen hadde sine åpenbaringer og skrev ned det vi kjenner som siste bok i Bibelen, Johannes åpenbaring.

Ikonet er malt i bysantinsk tradisjon og følger et strengt bildeprogram. Oppe til venstre ses to greske bokstaver, de er første og siste bokstav i ordet «mor» på gresk. Oppe til høyre ses også to greske bokstaver, de er første og siste bokstav i ordet «Gud», i genetivsform. De fire bokstavene sier altså: «Guds mor». Rundt Jesu hode ser man tre greske bokstaver, de betyr «Den som er» (en partisipp av verbet å være).

Erkeengelen Mikael kommer mot Jesus med forvarsl om påskens hendelser. Vi ser et kors med tornekrone, vi ser svampen med eddik som rekkes Jesus på korset, og vi ser lansen som stikkes i Jesu side. De fire bokstavene mellom Jesus og Mikael er første og siste bokstaver i «Jesus Kristus».

Luther og Maria

Er det to dager i kirkeåret hvor opplevelse av avstand mellom de kristne konfesjoner kan være særlig merkbar, så er det på Maria budskapsdag og 4. søndag i advent, hvor Marias lovsang (Magnificat) står i sentrum. Troendes forhold til Maria i romersk-katolske områder, kan oppleves fremmed for troende preget av en protestantisk kultur. I det følgende skal vi kort se nærmere på Maria i Luthers tenkning, et blikk som nok vil overraske

mange. – Kanskje er det ikke grunn til å la forskjellene være så markante som de gjennom århundrene har blitt?

Det var i november 1520, bare noen uker etter at banntrusselbullen hadde ankommet Wittenberg, hvor pave Leo X truet med å lyse Luther i bann, at Luther begynte arbeidet med å kommentere *Magnificat* (Luk 1: 46-55). Han hadde også nylig fått spørsmål fra den da 18-årige hertug Johan Fredrik, senere kurfyrste av Sachsen, om å skrive en lærebok om hvordan best å regjere et land og folk. Det er nå nettopp *Magnificat* Luther gjør til utgangspunkt når han skriver, for, som Luther sier, så kjenner han ingen tekst som like godt viser oss hvilken gudsfrykt vi skal ha, som forteller hvordan Gud handler med herskere og med de lave, at Gud vil mette de sultne og sende de rike tomhendte fra seg. – Det er altså Maria, som Luther griper til når han nå vil gi råd til den unge hertugen.

At Maria skiller seg ut fra alle andre mennesker, er ikke Luther et øyeblikk i tvil om, men hvilken rolle skal Maria ha i de troendes liv?

Bildet av Jesus i senmiddelalder var sterkt knyttet til forestillinger om Jesus som verdens dommer («Christus als Weltenrichter»), et bilde som innga frykt og usikkerhet i den troende med hensyn til dommen som ventet der fremme. Luther forteller selv hvor fryktelige disse bildene var for ham. Men samtidig som Jesus var den strenge dommer, så ga bildet av Maria trygghet og omsorg. I møte med Jesus strenge blikk ga Maria tilflukt og trøst. Mennesker henvendte seg til henne med sine påkallelse og sine bønner, at hun som den omsorgsfulle og kjærlige mor skulle tale deres sak, be for dem, for den strenge dommeren. Slik formidler Maria nåde til mennesker.

Men hva skjer når gudsbildet endres, som nå skjer i Luthers tenkning, når Kristus forstås og oppleves som en kjærlig,

nådig og frigjørende Gud? Når mennesker ikke lenger skal tenke om Kristus som den strenge dommer man skal frykte, men som en kjærlig far? Når frelsen skjer ved nåden alene (*sola gratia*), ved troen alene (*sola fide*)? – Hva da med Maria?

Maria får en helt spesiell plass for Luther. At Gud ser til henne i hennes fattigdom, tolker Luther slik at hun ikke har noen fortjenester å vise til eller rose seg av for Gud. Slik Gud ser til henne, ser Han også til oss i vår fattigdom, Han ser i nåde til oss alle. Og slik Maria kan lovprise og opphøye Herren og fryde seg i Gud, hennes frelser, skal vi alle kunne gjøre det. For Luther blir altså Maria det fremste forbilde for vår tro, den troen som hviler helt og fullt i Guds nåde og ikke i egne fortjenester. – Luther kan nå omtale Maria som doktor i teologi («ihr Doktorat und ihre Meisterschaft und lehr»).

Men dermed blir deler av tradisjonell fromhet knyttet til Maria tilsvarende et «problem». – Bildet av Marias store kappe som de som frykter Kristi strenge blikk kan skjule seg i («Mantelmadonna»), og hyllest av Maria i sangene *Salve Regina* eller *Regina coeli*, hyllest til himmeldronningen som taler de fortviltes sak for Kristus, eller alle pilegrimsmål knyttet til Maria som gjennom de troendes praksiser skal ha virkning overfor Gud, forstås nå Luther som avguderier.

Samtidig er ikke Luther fremmed for å tenke at Maria forble jomfru også etter at Jesus var født. Det at dette spørsmålet og andre deler av tradisjonens lære om Maria ikke er tematisert i Bibelen, gjør at Luther ofte velger å hvile i tradisjonen, og at det som sies om Jesu søsken, altså forstås som halvsøsken. Videre at Jesus var født uten synd og også hadde status som Guds mor (gr.: *theotokos*), fremholder Luther. Han er heller ikke fremmed for å tenke om Marias ubesmittede unnfangelse, altså at Maria ble unnfanget uten arvesynd. Om Marias himmelfart sier Luther at vi på den ene side kan være trygge på at Maria er i

himmelen, men sier samtidig og på den annen side at vi ikke kan vite hvordan hun kom dit og at vi følgelig ikke kan lage noen læresetning om dette, verken slik eller slik. Videre kan han omtale Maria som alle kristnes åndelige mor.

Mye av de tradisjonelle mariologiske overleveringene var slik sett uproblematisk for Luther. Han ønsket heller ikke å ta avbildninger og skulpturer av Maria eller helgener ut av kirkene eller hjemmene, i motsetning til hva man gjerne hører. Der hvor han setter stopp, er de praksiser hvor han opplever at Maria sidestilles med Kristus eller gis en rolle i spørsmål om frelse og salighet. – For Luther har gjennom sine studier funnet et nytt Gudsilde.

Hvordan gikk det så med den unge hertugen Johan Fredrik? Kampen for å slå ned reformasjonen endte snart i krig. I den Schmalkaldiske krig (1546) måtte nå kurfyrst Johan Fredrik oppgi sine landområder, også Wittenberg, til keiserens solda-

ter. Han tas til fange i Mühlberg i 1547 og dømmes til livsvarig fengsel. Det er i fengsel han får tilnavnet «den standhaftige» fordi han nekter å frasi seg sin lutherske overbevisning. Etter 5 år løslates han i 1552, hjemreisen blir en triumf, men han dør så etter to år. – Om han i praksis lærte noe av Magnificat, skal være usagt.

Kirken våkner i dag til en erkjennelse av at de fortellinger og bilder som tidligere har stått så sentralt i kulturen, kan ha en mer mangslungen lesning og bruk. Fortellingene om Maria er intet unntak. Hvilke deler av fortellingene vektlegges og på hvilken måte? Ikke minst har et feministisk blikk på Maria skapt en ny kritisk bevissthet i kirken, og en større varsomhet i å fremstille henne som passiv og lydig. – Hva ved Maria taler til oss i dag på en måte som både kaller oss til tjeneste og er frigjørende?

Av Roger Jensen
Sokneprest St. Hanshaugen

Har du lyst til å synge Martins Messe for dobbelt kor? I høst fremfører Gamle Aker kantori dette fantastiske verket. Koret har noen ledige plasser blant tenorer og basser. Konserten skal fremføres på konserter i Gamle Aker kirke 19. og 21. oktober. Koret øver i kirka på tirsdager, og er ca. 40 sangere. Å få synge i denne vakre middelalderkirken med helt spesiell akustikk, er enda en grunn til å bli med i koret.

Har du lyst til å være med? Ta kontakt på inntak@gamleakerkantori.no. Fortell litt om erfaringen din med kor og musikk, så hører du fra oss. Les mer på www.gamleakerkantori.no

GLIMT FRA LIVET I SOKNET

Menighetstur

St. Hanshaugen & Fagerborg menigheter inviterer hvert år personer over 65 år på tur. I anledning 80 år siden firgjøringen av Norge, gikk turen i år til «Grinimuseet», fangeleiren på Grini. Det var en sterk opplevelse å høre fortellinger og se leiren, og en god anledning for deltakere til å dele familieminne fra krigen. Etter museet gikk turen til Frognerseteren, hvor vi fikk servert skagenrøre med reker og kreps på toast, finnbiff med sopp, grønnsaker og mandelpoteter, og Frognerseterns berømte eplekake med tilbehør.

Turen var som vanlig fullbooket, og var ledet av vår sokneprest Roger og diakon Gunn Iren (Fagerborg). (Bilde: Mens vi venter på dessert på Frognerseteren.)

Mikrofestival i pinsen

St.Hanshaugen sokn inviterte på pinse-dag, i samarbeid med KULT – Senter for kunst kultur og kirke, Oslo Bispedømmeråd, og Oslo Domkirke til mikrofestival. «Hvilken kraft var det som drev haugianernes handlinger? Hvor kom den fra? Hvordan virket den – slik at mennesker klarte å skape nye fellesskap, ryste den

rådende makten og oppsøke nye framtid-er sammen?» Dette var noen av spørsmålene i et program som startet i Oslo domkirke og hvor deltakerne vandret til Gamle Aker kirke. Festivalen ble ledet av nestleder av vårt menighetsråd, Trygve Riiser Gundersen. (Bilde: Fremme ved Gamle Aker, vi ser Trygve fortelle for de omlag 50 deltakerne på vandringen.)

Nytt prosesjonskors til Gamle Aker

Som del av rehabiliteringen av Gamle Aker, gjøres det også en rekke oppgraderinger inne i selve kirkerommet. Ett av disse er nytt prosesjonskors. (Bilde: Fra verkstedet hvor sølvsmed Arne Magnus Johnsrød har formet korset.)

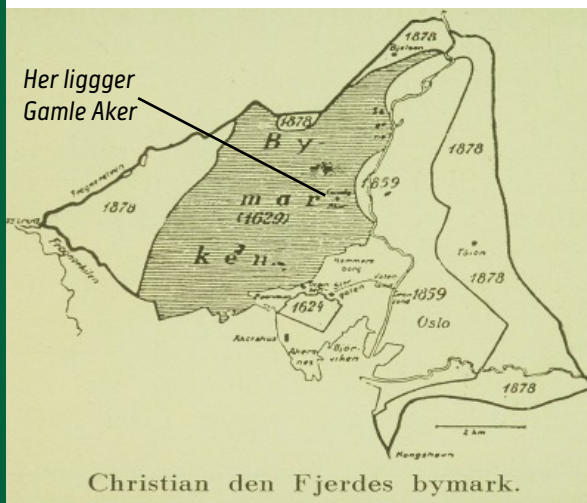
Prestevikar Hanna takker for seg

Hanna har vært ansatt for å holde åpen kirke og ha tidebønner gjennom dagen. Hun forteller: «Alle som kommer til Gamle Aker viser begeistring for at en sånn gammel bygning fortsatt står, og blir brukt, og er tatt så godt vare på. Mange nevner at de tidligere har forsøkt å besøke kirken, med den har vært stengt. ... Noen blir rørt, andre blir interessert og vil lese mer historie, og de aller fleste uttrykker at kirkerommet gir en ro, og følelse av trygghet...» Takk til Hanna for tjenesten hos oss!

CHRISTIAN DEN FJERDES BYMARK

400 års jubiléet for Oslos overgang til Christiania i 1624 er nylig blitt behørig omtalt. Likeledes Christianias overgang til å hete Oslo igjen for 100 år siden, i 1924. En sentral beslutning av kong Christian den fjerde i 1624 var etableringen av «Bymarken». En som har skrevet innsiktsfullt om dette er, er Hans Martin Overn som i 1928 utgav en bok i hefteformat med tittelen: «St. Hanshaugen og omegn».

Bymarken fra 1624/1629 (markert med mørkere farge) var på ca. 4500 dekar (mål). Kartet viser også at Bymarken ble utvidet flere ganger, sist i 1878). (Nedenfor gjengis hele kapittelet i Overns bok. Hans skrivemåte fra 1928 er beholdt)

Da St. Hanshaugen selv og de omliggende distrikter oprindelig hørte til Christian den Fjerdes «Bymark», kan det være på sin plass i denne bok å gi en kort utredning av bymarkens opprinnelse og skjebne gjennom tidene.

Det var som erstatning for sine tomter og den omkring det gamle Oslo liggende bymark, at kongen skjenket den nye stads borgere «Bymarken». Kartet viser hvilken utstrekning den nye byen hadde. Bymarkens areal omfatter de senere gårde Store Aker (Storaker) ved Gamle Akers kirke, Lille Aker, Ruud ved Akerselven, Nordre Bjølsen, Lindern, Lindern Ødegård, Steen, Valle og Vøien.

Denne kongens gave var dog ikke nogen gave i ordets egentlige betydning. Det var nærmere en erstatning for den tidligere Oslo Bymark, som kongen på annen måte disponerte.

Det var så den gang, at hver by måtte ha en bymark. Kommunikasjonene var dårlige, og skulde byen ha landmannsprodukter, måtte den ha en bymark. Og når kongen skulde lage en ny by, måtte han skaffe den en ny bymark.

Den nye bymark ansåes ikke synderlig skikket til opdyrkning, idet den for en stor del var oppfylt av fjellknauser og bevoset med kratskog, gjennomstrømmet av bekkefar og vannsig og delvis meget myrlent. Den skulde tjene til «græsning og fæbede» (beitemark . red. anm) for borgernes husdyr likesom den også «kunde bli noget til ved gjerdefang».

Det kan her i forbigående bemerkes, at dette «uuelit, moratzig og steenriige» areal efterhvert blev land av største fruktbarhet, og således bare som jordbruk fikk stor verdi i de kommende århundreder. I dag er jo Christian den Fjerdes bymark en del av byen, og hovedstadens vakreste bebyggelse har funnet sted nettop i dette areal.

Det var oprindelig meningen, at bymarken skulde være byborgernes felleseie, en slags almenning. Men slik gikk det ikke.

Tvertimot, det blev snart skikk og bruk, at den for opdyrkning best skikkede del av bymarken efterhånden blev utstykket og tildelt hver av bygårdene i forhold til disses størrelse og tillagt dem som en fra gården uavhengelig privat eiendom.

Fordelingen gikk for sig på den måte, at de rikeste og mektigste gårdeiere som en særskilt kongelig gunst fikk sig tildelt «det meste og det største og det bedste». Borgermester Ruus fikk Ruusesløkken, 247 000 kv. alen, kjøbmann Marcellius 1600 kv. alen, den senere Grønnings Have osv. osv. Bymarken blev på denne måte utstykket i parseller fra 6 optil 50 tusen kv. alen. (Red. anm.: 1 kvadratalen = 0,42 kvadratmeter).

Andre enn gårdeierne ble det ikke tale om, idet man trøstet sig med, at «der vilde allikevel blive tilstrækkelig av Bymarken for de Ringeres Behov».

I det hele tatt skaltet og valt det gård-eierne efter eget forgodtbefinnende med bymarken. For sikkerhets skyld innhegnet de til å begynne med hvert sitt grunnstykke. De følte sig ikke så ganske sikre på sin eiendomsrett, og de fikk da innført en ordning, således at de i forbindelse med en samtidig innført «løkkeskat» kunde få et slags skjøte på de utlagte eiendomme så «de kunde betiimeligen vorde forsikrede og forvarede at samme Løkker og Hauger skulde følge dennem og deres arvinger frelseligen og ugjenkaldet, al den stund de sig med foreskrevne av avgift i rette tider indstillendes vorder».

Magistraten skulde i dette øiemed la opmåle og utvise løkker for dernest å gi bevilling på hver enkelt, for at «eierne kunde gjøre sig jorden nyttig og byen få skat av den».

De mindre bemidlede borgere klaget, atter og atter, men til ingen nytte. Tvert imot, de rike gårdeiere fant på nye overgrep. Det blev skikk og bruk hver høst å ta ned løkkegjerdene og så hver vår, når gjerdene igjen blev opsatt, å flytte dem mere og mere ut, så de stadig utvidet sin løkke på bymarkens bekostning.

Det blev i tidens løp store arealer, som på denne måte samlet sig på enkelte hender. Omkring år 1700 var således 28 løkker samlet på 13 eieres hender, og disse 13 eide da omtrent en tredjedel av hele den oprindelige bymark.

Embedsmenn og magistrater var fritatt for skatt for sig og sine enkers levetid. En sådan rik enke blev dømt til å betale skatt av en av sine løkker, Gjetemyren. Hun fant da at det ikke lønte sig å beholde løkken og undlot å betale skatten hvorved denne løkke falt tilbake til bymarken. Gjetemyren blev så utlagt «for fæfod» (beite – red. anm), men blev i all stillhet frahevdet byen av Ullevolds eiere, som hadde funnet det regningssvarende at benytte

løkken – og tilslutt eide den. Således gikk en del av bymarken over til Aker. Det kan – i denne forbindelse bemerkes, at byen i 1884 tilbakekjøpte Gjetemyren for 80.000 kr. og den blev så utlagt til kirkegård, Nordre Gravlund, og til Ullevold Sykehus.

I tidens løp blev bymarken kartlagt og de forskjellige løkker fikk hvert sitt matrikelnummer, – og blev mere og mere betraktet som almindelig privat eiendom og skiftet gjennom årene eiere, stadig til stigende priser.

Det eneste av bymarken, som blev reddet for kommunen, er Korpehaugen, nu Steensparken og Mærrahaugen, nu St. Hanshaugen, og det var nettopp fordi de begge to var nakne fjellknauser, som de rike gårdeiere ikke fant det verd å eie.

Tilleggsopplysning v/ redaktøren:

Til å begynne med var det forbudt å bo på en løkke. Bebyggelsen der skulle bare tjene virksomheter som korndyrking og dyrehold. Her bodde det bare noen husmenn og tjenestefolk til å passe på bygningene. For å få plass til husmennene, men også for å få plass til løkkereieren og hans familie som ofte ønsket å bo på landet om sommeren, valgte man ofte å legge en ark på den allerede eksisterende låven (se bildet nedenfor). Slike hus ble kalt for arklåver. Det ble mange arklåver på Bymarken. Den siste arklåven som eksisterte, lå på Lindern. Den ble revet på begynnelsen av 1900-tallet.

Av redaktør Anders Smith

HVA SER DU? SKULPTUR AV FREDRIK K.B. I GAMLE AKER KIRKE

Fredrik K.B. (f. 1978) er en kunstner som jobber i den gamle tradisjonen der hammeren er en forlengelse av armen. Han veksler mellom livet med familie i Haarlem utenfor Amsterdam og i kreativ ensomhet i sitt atelier i steinbruddet i Skjeberg. Fredrik K.B. reiste i ung alder til Italia for å lære kunsten å hogge skulpturer i marmor av de som har gjort dette i generasjoner. Snart 20 år senere har han gått mer eller mindre helt over til å arbeide i norsk granitt og har han stilt ut skulpturene sine i gallerier i blant annet Firenze, Paris, Amsterdam, London og Oslo.

Hva ser du? Er det en snegle? Eller ser du bukkehorn, en bukk? Eller kanskje et skjell? Plassert i en nisje i et ustrukturerert møte med store sorte steiner som ble brukt til fundamentering da man i middelalder bygde kirken, og med rester av teglstein, sement og puss fra senere renoveringer.

Ethvert kunstverk lever sitt eget liv. Det er betrakteren som ser verket, som til enhver tid selv gjør seg opp en mening om verket og hva det kan bety, uttrykke eller representere.

Kunstverket utgjør på den ene side en geometrisk form, en spiral gjerne kalt gyllen spiral eller fibonacci-spiral. – En form vi kjenner fra naturen, fra galakse-armer til skjell-former vi finner i havet. En form som lar seg matematisk beskrive ved hjelp av logaritmen. Samtidig er verket mer enn matematikk og geometrisk form, mer enn naturlover, for kunstverket har også et ansikt. I skulpturen gis matematikk og geometri en estetisk form gjennom kunstnerens arbeid, meislet masikvartsitt, som altså kombineres med et ansikt. Det er nærliggende å hevde at skulpturen nettopp

ved å ta med ansiktet, ønsker å si noe om tilstedeværelse og nærvær i naturen, kanskje en personifisering, at naturen ikke er sjelløs, men er mer enn geometri og matematikk.

Vår kirke er en evangelisk-luthersk kirke. Ett aspekt ved denne arven, som tidvis har vært glemt, oversett eller fortrengt, men som i dag kan fremstå som spennende og åpnende, er en kompleksitet i hvordan å tale og tenke om Gud. Vi kjenner Gud i Jesus Kristus, i åpenbaringen, det er sentrum i vår kristne tro. Men for reformatoren Martin Luther, var det også slik at vi på komplekst vis opplever og erfarer Gud i naturen, uavhengig av kirke og forkynnelse.

Luther skiller mellom den åpenbarte Gud (latin: Deus revelatus), og den skjulte Gud (latin: Deus absconditus). Den åpenbarte Gud kjenner vi i Jesus Kristus, hva kirken forkynner, en nådig Gud, mens den skjulte Gud er til stede i naturen og kulturen som uhåndterlig makt og kraft. Luther kan også kalle den skjulte Gud for

«filosofenes Gud» eller «hedningenes Gud». Luthers poeng er at begge disse sider av Gud, både den åpenbarte og den skulte, er virkelige. Samtidig understreker han at det skal være vårt kristne håp og vår kristne tro, at den åpenbarte Gud én dag skal vise seg som den ene sanne Gud, og bli alt i alle. – Noe vi ikke ser i dag, men som skal være vårt håp til fremtiden.

Nettopp i en tid hvor «Gud» for mange oppleves vanskelig å fylle med mening, og hvor kirkens tale om Gud kan oppleves snever og ikke i tilstrekkelig grad stå i dialog med livsopplevelsen, kan det være spennende og åpnende å igjen gi rom for å tenke om Guds skjulthet, «Guds baksiden» eller «den nakne Gud», som Luther også kan si.

Av sokneprest Roger Jensen

SKAPERVERKETS DAG I LOVISENBERG KIRKE OG MENIGHETSHUS

Søndag 4. mai feiret vi «skaperverkets dag» i Lovisenberg. Dagen startet med høymesse med dåp i Lovisenberg kirke, med kapellan Sigve Aabel Reedtz og kantor Øyvind Fossen. Etter gudstjenesten var det natursti i «Stille have» med oppgaver, dernest kirkelunsj. Dagen ble feiret i samarbeid med Oslo 32 KFUK-KFUM-speidere

Etter kirkelunsjen, var det anledning til å plante grønnsaker og urter utenfor Lovisenberg menighetshus. Disse plantene skal vi sanke inn på høsten, bl.a. til bruk på høsttakkefesten. Merk, høsttakkefesten dette semesteret faller på søndag 19. oktober.

(Bilder: Fra natursti i «Stille have» ledet av speiderleder Anne Marit Tiller. Fra kirkelunsj i Lovisenberg menighetshus. Nederst diakonimedarbeidere Kristian Hovland Aschim og Helene.)

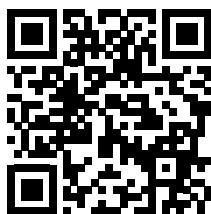
HALLOWEEN-FEST I LOVISENBERG KIRKE OG MENIGHETSHUS

Torsdag 30. oktober kl. 18.00, inviterer vi til Halloween-fest i Lovisenberg menighetshus og kirke. Vil du være med som frivillig, ta kontakt med diakonimedarbeidere Helene Bishop og Kristian H. Aschim.

Motta nyhetsmail

For å motta månedlig nyhetsmail fra St. Hanshaugen sokn, Gamle Aker og Lovisenberg kirker, kan du avlese QR-koden under og registrere mailadresse og fornavn. I nyhetsmailen vil du motta informasjon om kommende aktiviteter, den inneholder også en lenke du kan trykke for å avslutte abonnementet.

Sokneprest

Roger Jensen
954 02 610/
RJ227@kirken.no

Kapellan

Sigve Aabel Reedtz
984 40 446/
ST577@kirken.no

Kapellan

Angela Timmann-
Mjaaland/ 41578527
AT724@kirken.no

Adresse og kontaktinformasjon

St. Hanshaugen sokn,
Akersbakken 30, 172 Oslo

post.sthans.oslo@kirken.no
www.kirken.no/sthans/

Org. Nr. 912 871 266

Bankkontonummer
169 50 18215
Vipps: 111359

Telefon 23 62 91 20, betjent
mandag–torsdag 10.00–14.00.

Daglig leder

Andrine E. Rabbevåg
23629123/
AR294@kirken.no

Kantor

Espen Takle
954 41 172/
ET377@kirken.no

Kantor

Øyvind Fossen
404 66 129/
OF366@kirken.no

Trosopplærer og ungdomsarbeider

Kristian H. Aschim
995 35 639/
KA889@kirken.no

Diakonimedarbeider

Helene Bishop
465 47 767/
AB653@kirken.no

Menighetssekretær

Anne Sophie Wahr-
Hansen 23629120 /
AW429@kirken.no

For informasjon om våre arrangementer,
lese søndagens preken hjemme på skjerm,
se vår hjemmeside:
www.kirken.no/sthans/

St. Hanshaugen sokn, Akersbakken 30,
0172 Oslo. post.sthans.oslo@kirken.no

Redaksjonen for nyhetsbrevet
består av:

Anders Smith (red.) og
Roger Jensen.

Alle bilder ©RJ om ikke annet er anført.

